

Zaaknummer: 85448-2024

Beknopt verslag openbare hoorzitting van de gemeenteraad Emmen op maandag 8 april 2024 vanaf 19.30 uur

Aanwezig:

Voorzitter	:	de heer J.B.W. Wittendorp
Commissiegriffier	:	mevrouw C. de Widt
Collegeleden	:	de heer J. Bos, de heer R. van der Weide
De commissieleden	:	de heer M. Meijer (VVD), de heer P.M. de Jonge (VVD), de heer R. van Veen (GroenLinks), de heer M. de Jonge (D66), de heer H. Smit (PvdA), mevrouw U.H. Kiliñci (PvdA), de heer A. de Vries (PvdA), de heer M.J. Supheert (ChristenUnie), de heer R.R. Pruischer (ChristenUnie), de heer M.P. Hornis (50PLUS), de heer M. Kuiper (SP), de heer W.L.H. Moinat (SP), de heer M. Katerbarg (Wakker Emmen), mevrouw M. Hekhuis (Wakker Emmen), de heer D. Dekker (Wakker Emmen), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), de heer H.A. Bos (Wakker Emmen), de heer M.M. Tuik (CDA), de heer D.H. van Dijken (CDA)
Verslaglegging	:	de heer D.P. Drolenga (Notuleerservice Mooi Werk)

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter Wittendorp opent de openbare hoorzitting om 19.30 uur, als onderdeel van agendapunt 7A van de raadscommissie Wonen & Ruimte van 11 april a.s., en heet de aanwezigen welkom. Na elke voordracht van de tien sprekers, op volgorde van aanmelding, kunnen de commissieleden toelichtende vragen stellen. Afspraak is dat discussie, meningen en dergelijke bij de raadscommissie van 11 april thuishoren en er via de voorzitter wordt gesproken. Sprekers kunnen hun betoog mailen naar griffie@emmen.nl, zodat het op iBabs is te vinden voor raads- en commissieleden. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Spreekrecht: Uitvoeringsplan Structuurvisie Gemeente Emmen Windenergie

Inleiding college

Wethouder Van der Weide memoreert het provinciale besluit uit 2014 met de taakstelling voor 95,5 megawatt aan windenergie in de gemeente Emmen, wat voor ongeveer 32 windmolens staat. In 2016 zijn drie ontwikkellocaties (Pottendijk, Zwartenbergerweg en N34) aangewezen. Daar gaat deze discussie dus niet over. Inmiddels is Pottendijk ontwikkeld met windmolens. Enige tijd geleden heeft de provincie de gemeente ruimte gegeven om één locatie in te wisselen en die anders in te vullen, daar er in Drenthe meer windenergie is gerealiseerd dan strikt noodzakelijk. De afgelopen tijd is gewerkt aan een alternatief uitvoeringsplan via zon op dak. Daarin staan de afwegingen waarom N34 wél voor windenergie ontwikkeld moet gaan worden en de Zwartenbergerweg afvalt.

Reacties sprekers

De heer Van Nie (inwoner Westenesch) betoogt dat de locatie N34 onderdeel is van De Es op de Hondsrug, het enige UNESCO Geopark in Nederland. De windmolens achter Westenesch bezorgen de omwonenden zeer veel zorgen over geluid (slapeloze nachten) en horizonvervuiling. Zij voelen zich niet gehoord, omdat de politiek dit plan erdoor lijkt te willen drukken. De heer Van Nie, en met hem vele anderen, koos juist voor Westenesch als woonplaats vanwege het vrije uitzicht over de prachtige landerijen, dat door windmolens in één klap wordt verpest. Deze worden van alle kanten omsloten door drie authentieke dorpen Westenesch, Noordbarge en Diphooft, die recht uitkijken op de molens. Dit is niet meegenomen in de locatiebeoordeling, net als het direct aangrenzende Noord-

bargerbos dat straks overheerst wordt door slagschaduwen en bromtonen, met impact op dieren en bosbezoekers. De Raad van State hanteert qua afstand de grens van 1.500 meter, waarbinnen aantoonbare overlast van de windmolens is. Onduidelijk is waarom de gemeente de 1.100-metergrens hanteert; erg wrang is dat Westenesch al op circa 1.200 meter ligt van de dichtstbijzijnde geplande windmolen. Die zijn torenhoog en steken hoog uit boven het landschap. Aan het relevante beschermde dorpsgezicht van Westenesch wordt compleet voorbijgegaan in de afwegingen en de gemeente reageert hier inhoudelijk ook niet op bij de zienswijzen. Onbegrijpelijk voor de heer Van Nie: de aanwijzing van beschermd dorpsgezicht dat in 1991 is toegekend voor 26 hectare en dat de stedenbouwkundige en cultuurhistorische gebiedswaardering voor de toekomst wil veiligstellen. Het dorpsgezicht valt feitelijk niet te isoleren uit de historisch landschappelijke context van het esdorpenlandschap. De Es mag hier niet los van worden gezien, terwijl de verpestende windmolens juist hier staand gepland. In de afwegingen zijn ook de afstand en impact op Emmen-centrum niet meegenomen. De molens komen op maar 2.500 meter afstand van het Raadhuisplein en het kernwinkelgebied en de flatbewoners aan de Hondsrugweg, die nu vrij nog kunnen uitkijken over De Es, zien straks de windmolens met een tiphoogte van liefst 150 meter. En dat voor een van de tien grootste en tegelijk dunbevolkte gemeenten (345 km²). Het lijkt een slechte B-film, want er zijn veel andere locaties denkbaar waar de molens wél passen. Emmen bungelt al jarenlang onder aan in de Atlas voor Gemeenten als minst aantrekkelijke gemeente: het lijkt alsof dat zo moet blijven. Het zou zonde zijn als ook een van de laatste stukjes cultuurhistorie van De Es met Westenesch zo kapot wordt gemaakt. De omwonenden willen een eerlijke locatiebeoordeling, waarbij de veertien gemeentelocaties opnieuw worden gekeken door een onafhankelijk bureau, dat ook de grote impact op de omwonenden, de 1.500-metergrens van de Raad van State, de historische plek en de afstand tot Emmen-centrum meeneemt op basis van actuele informatie in plaats van rapporten van tien jaar geleden.

D66 informeert welke vergelijkingspunten de heer Van Nie wil aanpassen. In de Strategienota staat al een hele lijst waarop het besluit in 2014 is gebaseerd.

De heer Van Nie wijst erop dat drie dorpen rond de historisch relevante N34-locatie op De Es recht op de molens uitkijken; hiervoor geldt beschermd dorpsgezicht. Dit alles wordt niet meegenomen in de beoordeling. Bouwvergunningen voor een boerderij van twee hoog zouden om dezelfde redenen worden afgewezen, maar het is geen probleem om er nu windmolens te plannen. Bovendien hanteert de gemeente 1.100 meter als afstandsgrens tot de dichtstbijzijnde molen. Het is onbegrijpelijk dat Westenesch grotendeels op 1.200 meter afstand van de molens komt te liggen en er recht op uitkijkt, zeker als de Raad van State uitgaat van 1.500 meter.

50PLUS vraagt hoeveel mensen de heer Van Nie vertegenwoordigt.

De heer Van Nie spreekt mede in namens ruim 25 huishoudens met 50 omwonenden.

Wakker Emmen begrijpt de bezorgdheid van inspreker. Maar waarom is hij er zo stellig over dat de politiek dit plan erdoor zou willen drukken? Dit is nogal een boude uitspraak, daar de Structuurvisie uit 2016 dateert waarin alles al is vastgelegd.

De heer Van Nie antwoordt dat de locatiebeoordeling in de Structuurvisie niet eerlijk is gegaan, daarin wordt gegoocheld met uitgangspunten. Die moet er alsnog komen tussen de veertien gemeentelocaties door een onafhankelijk bureau. Dan is een heel andere uitkomst te verwachten. Dat deze molens op De Es, in een grote gemeente als Emmen, worden gepland op 2.500 meter van het kernwinkelgebied van het stadscentrum, is onbestaanbaar.

Wakker Emmen hoort inspreker steeds weer over de locatiekeuze, maar dat is allang een gepasseerd station. De 1.100 meter kwam tot stand door binnen de gemeente te kijken naar de grootst mogelijke afstand van de molens tot bebouwing. De 1.500 meter is door de Raad van State daarentegen vastgesteld om als belanghebbende te worden aangemerkt; overlast is daarbij geen criterium.

De heer Van Nie betoogt dat de Raad van State die grens niet zomaar hanteert, omdat binnen die straal sprake is van overlast. Voorts ligt Westenesch op 1.200 meter afstand tot de molens. Bij 1.500 meter afstand had het plaatje er voor de drie omliggende dorpen totaal anders uitgezien, want in die

straal is het laagfrequente geluid van de molens nog te horen en is er sprake van horizonvervuiling. De 1.100-metergrens is verder totaal niet onderbouwd door de gemeente.

Mevrouw Funke (inwoner Westenesch) ziet Koningsdag 27 april de gelegenheid om Emmen op de kaart te zetten, waarbij het programma voor ‘trots, ruimte en energie’ staat. In de ambities van de Strategienota staat meer ruimte voor unieke natuur, bijzondere landschappen en aandacht voor rust en ruimte. Emmen wordt erin geroemd om sociale cohesie, naoberschap en menselijke maat. Hiermee wil de gemeente meer toeristen trekken, maar daar past de windenergielocatie N34 niet bij. Emmen kenmerkt zich door de wijsheid, de rust en het zicht over de essen, waarover straks witte reuzen domineren, evenals over de savanne in Wildlands – maar 2 kilometer verderop. Hoe moeten Emmenaren trots blijven als de mooie omgeving er niet meer is? Mevrouw Funke is trots op de mooie historie, het beschermde dorpsgezicht en de stilte van Westenesch, waar dagelijks veel wandelaars en fietsers van genieten. Waar zij eerder bezoekers over de mooie plek hoorde, hebben zij het nu over drugsverslaafden en windmolens. Zo snel gaat beeldvorming. De molens lijken al een voldongen feit. In de Landschapsvisie tijdens de Hondsrugdagen waren de turbines al ingetekend, tot verbazing van mevrouw Funke, die erop wees dat er nog geen besluitvorming hierover was. Niemand daar wilde hierop antwoord geven. In het dorp zeggen belanghebbenden dat de molens al geregeld zijn. Het klopt dat duurzame energie een uitdaging is, maar volgens de Strategienota moet het toekomstig landschapsgebruik worden aangepast aan de natuurlijke omstandigheden in plaats van andersom. Klimaatadaptatie en energietransitie missen vaak visie en samenhang en zorgen zo voor inefficiënte oplossingen en een versnipperd landschap. De toenemende druk hierop vraagt om keuzes: ‘niet alles kan overal’. Het is verleidelijk te kiezen voor snelle, makkelijke oplossingen voor zon en wind in landelijke gebieden waar veel ruimte is, die dan niet meer te gebruiken is voor andere economische invulling. Beter zijn slimme oplossingen in de nabijheid van grootverbruikers met nieuwe technieken en de import van goedkopere duurzame energie. Het kan dus wel degelijk anders. Hopelijk stelt de raad bij dit uitvoeringsplan de natuur, het welzijn en het belang van de burger voorop boven het voldoen aan normen en criteria.

Wakker Emmen beluistert dat er nog geen definitieve besluitvorming over de locaties voor windenergie zou zijn, maar die is er in 2016 geweest. Los van dat tot op heden geen ontwikkelaar is geweest die daar molens heeft gerealiseerd, is de N34 sinds 2016 nog steeds in beeld voor het plaatsen van windmolens.

Mevrouw Funke interpreteert dit als dat alles al rond is. Dus houdt zij haar verhaal voor niets?

Voorzitter Wittendorp wijst erop dat discussie niet de bedoeling is.

Wakker Emmen vult aan dat in 2016 definitief voor de drie locaties is gekozen. Alleen Pottendijk is ontwikkeld, de beide andere zijn nog steeds in beeld.

50PLUS vraagt zich af hoe groot de achterban van insprekerster is, zonder de aantallen van de heer Van Nie erbij te betrekken.

Mevrouw Funke begrijpt de relevantie van deze vraag niet. Deze avond spreken meerdere omwonenden in en zij hebben een gezamenlijk doel.

50PLUS benoemt twee opties: of insprekers spreken in voor zichzelf, of ze vertegenwoordigen een groep. In hoeverre vertegenwoordigt mevrouw Funke rechtstreeks een aantal mensen?

Volgens **mevrouw Funke** is dat niet relevant. Zij vertelt haar inhoudelijk verhaal en dat zou helder moeten zijn, net als die van de overige insprekers. Daar zijn er genoeg van deze avond. Iedereen kiest een eigen insteek, maar heeft wel hetzelfde doel voor ogen.

Voor **de heer Botterman (inwoner Westenesch)** en heel veel inwoners – behalve de twee agrariërs die de windmolens op hun land krijgen – is de locatiekeuze onbegrijpelijk. Het beschermde dorpsgezicht Westenesch en ook het authentieke, onaangetaste Noordbargen en Diphout worden geconfronteerd met windmolens. Ingevolge artikel 20 van de Monumentenwet valt een dorpsgezicht niet te isoleren uit de historische context van het esdorpenlandschap. De ruimtelijke karakteristiek met openheid en reliëf is mede van belang voor de herkenbaarheid van de beschermde waarden van een

dorpsgezicht. De gemeente (346 km²) zou zo'n dorp moeten koesteren in plaats van onherstelbaar beschadigen, zeker omdat zij al niet zo veel beschermde dorpsgezichten heeft. Er zijn genoeg plekken waar minder overlast is. De locatie N34 is overduidelijk een planfout. Het ambtelijk team Stedenbouw is ook tegen deze locatie. Gaat de politiek dan boven deskundigheid? Raadsleden kunnen de gemeente behoeden voor deze misstap. De heer Botterman verwijst hierbij naar zijn zienswijze, ingediend door De Goede Advocaten. Een TNO-rapport spreekt landelijk van al meer dan 15 miljard euro planschade; uit de drie omringende dorpen zijn ook de nodige schadeclaims te verwachten. De familie Botterman woont sinds 1977 met veel plezier in Westenesch met zijn ongerepte karakter. Straks wordt het oorspronkelijke, kenmerkende dorpsgezicht ernstig en permanent aangetast. Plaatsing van windmolens staat in enorm schril contrast met de regelgeving als bouwbesluiten en – mogelijkheden in Westenesch. Onbegrijpelijk is de aantasting van de horizon, terwijl het Rijk het als beschermd dorpsgezicht bestempelt. Mochten de windmolens er toch komen, zal iedereen ze verfoeien als een staaltje incapabele bestuurskunde en zich afvragen wie zo'n onaangetaste plek als geschikt betitelt. Bovendien is het de entree naar de stad Emmen. De heer Botterman maakt zich zorgen over het ongehinderd verspreiden van laagfrequent geluid over de open essen zonder bebouwing, voortgestuwd door de westenwind. Het voelt als een lompe, gevoelloze actie van een olifant in dit breekbare historische landschap. Hopelijk maakt de gemeenteraad alsnog met een juiste keuze het verschil.

Wakker Emmen begrijpt dit betoog, maar heeft de heer Botterman ook in 2016 een zienswijze ingediend?

De heer Botterman bevestigt dat, maar die heeft geen invloed gehad, zoals bij wel meer zaken het geval is. Het klopt dat er drie zoekgebieden waren. Hem is verteld dat de locatie N34 als niet langer relevant zou afvallen vanwege de frictie met kabels en aansluitingen. Daarom leefde de suggestie in Westenesch dat de windmolens van de baan leken.

50PLUS stelt vast dat de heer Botterman een fors aantal mensen aan zijn lijst heeft toegevoegd bij zijn zienswijze. Hoeveel mensen precies vertegenwoordigt hij in feite met zijn verhaal?

De heer Botterman antwoordt dat dat een heel grote groep bewoners is (meer dan 50), maar niet de twee agrariërs die de windmolens mogelijk op hun terrein krijgen. Daarnaast zijn er mensen die de spanning tussen voor- en tegenstanders vervelend vinden en zich daarom niet hebben aangesloten. Er zijn ook mensen met contacten met de gemeente, die vanwege hun belangen liever niet in beeld komen.

ChristenUnie hoort vooral het beschermd dorpsgezicht als centraal thema. B&W merken hierover op in relatie tot de Structuurvisie dat zij hechten aan de tijdelijkheid, die ook in een eventuele vergunning zal terugkomen. Dan zou er geen sprake zijn van onomkeerbare aantasting van het landschap. Hoe beoordeelt de heer Botterman dit?

De heer Botterman denkt dat er niemand in de raadszaal windmolens mooi vindt, al bestrijdt hij het nut niet. Maar in een beschermd dorpsgezicht kunnen bewoners nog niet eens een schuurtje plaatsen vanwege het gemeentelijk bouwbesluit en dat valt niet te rijmen met het ongeremd plaatsen van de lompe gevaartes die windmolens zijn. Dat begrijpt ook niemand in Westenesch.

PvdA beluistert dat de locatie N34 zou zijn afgefallen c.q. niet meer in beeld zou zijn. Die informatie is niet juist. Hoe is dat signaal in de wereld gekomen? En wat was de bron?

De heer Botterman zegt dat Dorpsbelangen Westenesch de bewoners hierover informeert, ook toen de windmolens weer in beeld kwamen. De contactpersoon van de EOP was ernstig ziek, maar die had wel een mail met die info ontvangen, die onbedoeld lang is blijven liggen. De heer Botterman vernam dat de N34 aansluittechnisch oninteressant was en niet rendabel. Bij de meeste dorpsbewoners leefde daarom het beeld dat dit plan niet doorging; hierover waren zij heel opgelucht. Helaas haalt de werkelijkheid hen nu in. Hoe het signaal dat de locatie zou afvallen de heer Botterman heeft bereikt, weet hij niet. Maar dat is te achterhalen.

D66 hoorde inspreker over geluidsoverlast spreken. Heeft hij de plannen van de initiatiefnemer gezien met de bijbehorende geluidskaart?

De heer Botterman heeft die gezien. Maar Westenesch ligt ten oosten van het windpark, waardoor al het laagfrequente molengeluid over de open es regelrecht richting het dorp waait.

D66 informeert of de heer Botterman meent dat de geluidsberekeningen niet kloppen.

De heer Botterman weet dat veel rekenmodellen uitgaan van bebouwing. In casu laat het geluid zich gemakkelijk over het open landschap voortstuwen richting ieders voordeur, met de nodige overlast, stress en slaapproblemen tot gevolg.

D66 merkt op dat het plan in de geluidsmodellen wel degelijk rekening houdt met bebouwing en de ondergrond, dus ook met lege vlaktes zoals hier.

VVD vraagt om een toelichting van het deel in het betoog over de planschade.

De heer Botterman verwacht vanuit de drie betrokken dorpen daarbij een duur rekenmodel voor de gemeente Emmen. Het is niet te vermijden dat die planschadeclaims er gaan komen; een exact bedrag moet aan advocaten worden overgelaten bij een eventuele rechtsgang. Uit TNO-onderzoek zou het in totaal om meer dan 15 miljard euro gaan.

Wakker Emmen wil weten of inspreker naast mogelijk toekomstige geluidsoverlast van de windmolens in gelijke mate overlast van het voorbijdenderende verkeer op de N34 heeft.

De heer Botterman heeft daar inderdaad ook soms overlast van; dit hangt af van de windrichting. Maar op meer overlast zit hij niet te wachten.

Mevrouw Evers (inwoner en eigenares Manege ‘De Eekwal’, Westenesch) runt een manege aan de rand van het Noordbargerbos, ongeveer 600 meter vanaf de dichtstbijzijnde windmolen. Zij was verbaasd, boos en verdrietig toen ze van het nieuws hoorde dat de molens toch op de locatie N34 zouden komen en dan ook nog bijna letterlijk in haar achtertuin. Ook wordt zo weer een stukje natuur teniet gedaan en het dorpsaanzicht wordt er niet mooier op naast de bestaande hoogspanningsmasten en dat als entree van de stad Emmen. Mevrouw Evers maakt zich ernstig zorgen over hoe de paarden erop gaan reageren. Zij horen tien keer zo veel als de mens. De bromtonen en de slagschaduw kunnen voor paniek en schrik bij hen zorgen. Er wordt gezegd dat dieren niet zo veel last hebben van windmolens, maar is die visie op termijn nog steeds zo? Zij wil geen proefpersoon zijn om dit te onderzoeken en verwijst naar de windparken op zee. Die zouden ook geen gevolgen hebben voor de zee en de dieren daarin en toch is anders gebleken. Wie draait dan op voor alle kosten als de manege moet worden verplaatst en mensen hun paarden komen ophalen of uit angst niet meer willen berijden, zo dicht bij de windmolens? Hoeveel last krijgen de omwonenden zelf van het geluid en de slagschaduw? Er komen steeds meer berichten dat windmolens wel degelijk effect hebben op de direct omwonenden. Komt mevrouw Evers straks nog aan haar nachtrust toe? Zo niet, dan kan zij haar werk niet meer goed doen en dat beïnvloedt het bedrijf. Dat zou de gemeente niet moeten willen. Het broedseizoen begint op 15 maart. Elke burger moet daar rekening mee houden. Hoe kan het dan dat de molens pal naast het Noordbargerbos zijn gepland? Daar zitten veel vleermuizen en vogels die wel degelijk gevaar lopen. Een van de redenen om de N34 te verkiezen boven de Zwartenbergerweg was de kleine zwaan. Maar dat is een aanname, geen feit. Mevrouw Evers beseft dat de provincie de gemeente opdraagt om windenergie te laten opwekken, maar dat kan ook aan de Zwartenbergerweg. Zij heeft nog steeds geen gedegen visuele onderbouwing gezien van dat de N34 qua overlast een betere locatie zou zijn dan de Zwartenbergerweg. Mevrouw Evers wil ze gewoon niet in haar buurt, maar wil wel tot een oplossing te komen. Immers, niets is makkelijker dan er alleen maar tegenaan te schoppen zonder alternatief. Het lijkt haar goed te onderzoeken of het plaatsen van drie molens van 210 meter hoogte aan de Zwartenbergerweg een optie is. Net over de Duitse grens staan al molens van die hoogte, dus het totaalbeeld zou erdoor niet verstoord raken – in tegenstelling tot aan de N34. Waarom daar extra mensen belasten met alle negatieve effecten van windmolens? Naast energieopwek dragen ze niets bij aan de economie of het milieu. Na de vergunningperiode van zestien jaar wordt de grond teruggebracht naar agrarisch gebruik, dus tot een meter onder het maaiveld. Dat wordt verwijderd, de rest blijft in de grond zitten. Aan te raden is dat de commissieleden beide locaties gaan bezoeken om ook visueel tot een goed oordeel te komen.

D66 hoort de zorgen van mevrouw Evers. Hogere molens leveren veel meer rendement op zodat er minder nodig zijn. Wat als, in plaats van de vijf geplande molens van 150 meter, twee of drie iets hogere molens op de N34-locatie zouden komen? Is dat beter?

Mevrouw Evers is daar niet voor, dan wordt het uitzicht nog steeds verziekt. Haar eis is en blijft: geen enkele windmolen op de locatie N34.

50PLUS heeft het idee dat mevrouw Evers niet veel mensen vertegenwoordigt.

Voorzitter Wittendorp wijst erop dat het niet verplicht is dat een inspreker een minimumaantal mensen vertegenwoordigt.

Mevrouw Evers spreekt in principe in namens haar bedrijf. Maar naast haar medewerkers komen daar zo'n 200-300 paardenliefhebbers bij, plus alle bezoekers van het Noordbargerbos. Of die daar nog straks nog steeds prettig verkeren is, is onbekend. Maar mevrouw Evers wil in elk geval niet als proefpersoon fungeren.

50PLUS weet van een geval in Portugal dat paarden last hadden van windmolens. Is dat bekend?

Mevrouw Evers heeft daar niets over gehoord.

De heer Boers (inwoner Westenesch) wil een verhaal vertellen over mensen in plaats van over cijfers. In 2010 kwamen hij en zijn vrouw bij toeval in Westenesch terecht. Aan de Heirweg zagen ze hun droomplek, een prachtige oude boerderij met aangebouwd herenhuis als Rijksmonument. Een forse renovatie was nodig, maar de welstand was er blij mee omdat het monument anders verloren ging. Daarna veranderde het enthousiasme van de familie Boers in de ergste nachtmerrie: de vergunningaanvraag betekende vijf jaar lang touwtrekken tussen gemeente, Monumentenzorg en Rijksdienst. Elk onderdeel van elk gebouw, ook van zijn boerderij, in het beschermd dorpsgezicht van Westenesch is heilig voor de gemeente. Bij de dakrenovatie legde de gemeente hem zelfs een bouwstop op vanwege de historische waarde van de locatie, onder dreiging van een gevangenisstraf. Het hele proces vanaf de bouwaanvraag tot het betrekken van de boerderij kostte liefst acht jaar. Gedurende die lange tijd kostte het de heer Boers zijn vermogen, zijn geestelijke gezondheid, bijna zijn huwelijk en het opgroeien van zijn kinderen, die al die tijd moesten wachten op de verhuizing en hun nieuwe school. Na acht jaar strijd wil de gemeente windmolens plaatsen op UNESCO Wereld-erfgoed de Hondsrug met zijn hunebedden. Totale waanzin dat acht jaar strijd zomaar tenietgegaan wordt en een beschermd dorpsgezicht niet meer dan een leugen blijkt te zijn geweest door vreemde overheidsregeltjes. Extra vreemd voor een gemeente met de oppervlakte van Amsterdam en Rotterdam tezamen. Elke inwoner van Westenesch moet zich houden aan het beschermd dorpsgezicht: dat zou de gemeente ook moeten doen. Zijn kinderen vragen zich nu af waarom de gemeente zo'n hekel aan hen heeft.

De heer Houwing (inwoner en akkerbouwer Westenesch) voorziet zich grotendeels met zonnepanelen in zijn energiebehoefte, maar een kleine windmolen zou een welkome aanvulling zijn. Het lokale bestemmingsplan sluit die echter uit. Tot zijn grote verbazing wil de gemeente meewerken aan de realisatie van een windpark op 1,5 km. van de kern van Westenesch met beschermd dorpsgezicht. Windmolens met een tiphoogte van 150 meter zullen een immense impact hebben: ze zijn zelfs vanuit Emmen-centrum zichtbaar doordat de molens met hun rotorbladen hoog boven het dorpsgroen uitsteken. De heer Houwing moet er eigenlijk niet aan denken. Hij roept de gemeente op, haar besluit nog eens te overwegen.

De heer Van Beilen (inwoner) bepleit de keuze om de windmolens aan de Zwartenbergerweg te plaatsen en niet aan de N34. Volgens de Structuurvisie 2016 en de geactualiseerde plan-MER 2023 zijn beide locaties te ontwikkelen. De onbevredigende beantwoording van de 80 vragen in de 50 zienswijzen op het uitvoeringsplan geeft geen aanleiding tot wijziging van het plan of besluit. Is dat onderzocht en wie bepaalt dat? De zorgen van omwonenden lijken als onbelangrijk van tafel te worden geveegd. De raad zou het voorstel moeten afwijzen: veel te kort door de bocht. Over het voorrang geven aan de locatie N34 boven de Zwartenbergerweg is de raad onvoldoende geïnfor-

meerd, getuige zienswijze 2 inclusief bijlagen. Volgens de gemeente geven zij geen aanleiding tot wijziging van het plan van aanpak van 16 jaar geleden. Is dit wel opnieuw bekeken? In bijlage 2.3 staat een korte samenvatting van de conclusies van de Structuurvisie 2016 die tot twijfel leiden. Als die onvolledig of verouderd zijn, moeten die meegenomen worden in het plan van aanpak om verkeerde inschattingen te voorkomen. De twijfels van de heer Van Beilen betreffen het aantal omwonenden binnen 1.100 meter van de locatie met slagschaduw en insluiting. Toch wil de gemeente niet meewerken aan een actualisatie van de Structuurvisie, terwijl dit in 2023 wel voor de plan-MER is gebeurde. Deze basis geeft weinig vertrouwen, want er zijn veel ontwikkelingen geweest het afgelopen decennium. De heer Van Beilen kan nog veel meer redenen bedenken om niet voor de N34 te kiezen. De raad moet niet schromen nieuwe inzichten mee te nemen en fouten te herstellen. Aanvullende onderzoeken en actualisatie van eerdere onderzoeken zijn dringend noodzakelijk voor de locatiekeuze. De raadsleden moeten zelf eens de Zwartembergerweg bezoeken om ter plekke vast te stellen hoe weinig extra hinder de omwonenden daar zullen hebben, met Windpark Fehndorf in de nabijheid en een minimaal geluidseffect met de overwegend zuidwestenwind. Dat de slagschaduw daar groter zou zijn dan aan de N34, is ook twijfelachtig daar alle omwonenden alleen ten westen van het zoekgebied wonen. De raad moet niet bezwijken onder de druk van B&W en de politiek, maar de argumentatie van de onderzoeken proberen te controleren en begrijpen. Tijd is geen argument voor een fout besluit. Raadsleden moeten in alle eerlijkheid op persoonlijke titel stemmen, zij individueel elke inwoner duidelijk de locatiekeuze kunnen uitleggen. De aangeboden compensaties wegen niet op tegen het verlies van woongenot en het welzijn van de omwonenden.

PvdA vraagt wat de heer Van Beilen bedoelt met diens uitspraak dat de raad onvoldoende geïnformeerd zou zijn, bijvoorbeeld aan de hand van een kort voorbeeld.

De heer Van Beilen zegt dat het antwoord hierop te uitgebreid zou zijn in deze setting. Hij is bereid om een persoonlijke afspraak te maken om dit toe te lichten. In het kort: de raad is niet geïnformeerd over de nieuwe update van de Structuurvisie. Er zijn veel aannames e.a. die daar nu wel in staan, maar niet meer actueel zijn.

De heer Van der Kaaij (inwoner Noordbarge) vernam eind november het nieuws dat de gemeente doorgaat met haar plannen voor de locatie N34. Hij heeft zich in de vele beschikbare informatie verdiept waarbij de impact op omwonenden een belangrijke factor zou zijn in de afwegingen. Maar los van aantallen inwoners en de plan-MER: hinder is hinder. De heer Van der Kaaij kan hier geen inschatting van maken. Hij vindt het heel belangrijk dat in het ontwikkeltraject omwonenden vanuit een praktische invalshoek worden geïnformeerd, door de impact van papier tastbaarder naar hen te vertalen.

D66 informeert of inspreker na het nieuws ook betrokken is geweest bij het platform van inwoners om met de initiatiefnemer over de plannen te praten.

De heer Van der Kaaij heeft veel informatie gezien, maar kan niet beoordelen wat hij niet gezien heeft. Bij genoemd platform was hij niet betrokken.

De heer Schuttrups (inwoner Westenesch) zet uiteen dat Westenesch in zijn glorie als een uniek dorp wordt beschouwd, maar er geen mogelijkheden zijn om daar een woning uit te breiden – alleen voor vermogende inwoners. Een lelijke molen op de achtergrond mag wel om financiële en andere redenen, maar een schuur verbouwen tot nieuwe woning voor de jeugd – om de leefbaarheid in het dorp te behouden – wordt beperkt. Het is noodzakelijk dat Westenesch zijn glorie behoudt.

De heer Hellegers (Pure Energie, Enschede) is initiatiefnemer op de locaties N34 en Zwartembergerweg. Na de Structuurvisie 2016 is Pure Energie bezig met de ontwikkeling. Men heeft bedenkingen bij het halen van de doelstelling wind op land 2020 en de Drentse RES-afspraken. Het vertraagde de realisatie van duurzame energie in Emmen, verhoogt de maatschappelijke kosten, creëert onzekerheid voor omwonenden en belast het elektriciteitsnetwerk in grotere mate. Het uitvoeringsplan is onvoldoende onderbouwd, met niet of nauwelijks onderscheid in geschiktheid van beide lo-

caties en onvoldoende zon op dak om de Zwartembergerweg te vervangen. Pure Energie vraagt de raad niet in te stemmen met het collegevoorstel en in te blijven zetten op de ontwikkeling van beide locaties. Die is uitdagend en onzeker. Pure Energie heeft sinds 2016 geworsteld met de opgelegde beperkingen qua tiphoogte (150 meter) en de looptijd (16 jaar), die de haalbaarheid onder druk zetten. Al spant Pure Energie zich tot het uiterste in voor realisatie, moderne windmolens produceren veel meer stroom en gaan makkelijk 25 jaar mee, waardoor de doelen met minder molens zijn te behalen. Voor vragen is Pure Energie bereikbaar. Men wenst de raad succes met haar afwegingen.

VVD informeert waarom de heer Hellegers denkt dat de gemeente de doelen voor 2030 niet gaat halen.

De heer Hellegers antwoordt dat dit risico besloten zit in het feit dat beide locaties nog steeds niet vergund zijn, laat staan ontwikkeld. Een ontwikkeling duurt lang: vaak 5-7 jaar. De wetgever hanteert de deadline van 1 januari 2025 voor duurzaamheidsprojecten om de RES-doelen voor 2030 te behalen. De Zwartembergerweg loopt vertraging op met dit besluit, deze zal pas in 2030 mogelijk weer tot ontwikkeling komen en pas in 2036-2037 operationeel zijn. Dus alles hangt ervan af of de N34 tot ontwikkeling komt – dat is nooit een zekerheid – en alle zon op dak gerealiseerd wordt. Het laatste is niet mogelijk zolang er geen daken zijn, kavels zijn uitgegeven, bedrijven zijn ingetrokken, investeringsbesluiten zijn gemaakt en een netverzwaring is gerealiseerd. Dit alles is geen garantie. Pure Energie weet als ontwikkelaar van wind- én zonne-energie dat er voldoende complicaties zijn om ernstige twijfels te hebben bij het halen van de RES-doelen. De gemeente maakt het zichzelf met dit voorstel heel erg moeilijk.

ChristenUnie vraagt om een toelichting op de ‘moderne’ windmolens die inspreker noemt.

De heer Hellegers licht toe dat Pure Energie in Flevoland op dit moment molens van 247 meter tiphoogte heeft gebouwd; op nieuwe locaties gelden eerder molens van 260-280 meter. Daarbij levert een twee keer zo grote rotordiameter een viervoudige opbrengst op, zodat met veel minder molens veel meer energie is op te wekken.

ChristenUnie constateert dat die niet in de huidige Structuurvisie passen. Hoe luistert de heer Hellegers naar de overige sprekers en wat doet dit met hem?

De heer Hellegers heeft met interesse geluisterd. Veel sprekers uiten hun zorgen en frustratie over de onzekerheid over de gevolgen. Het beleid is lang geleden vastgesteld en niet geactualiseerd. Zo houdt de gemeente heel lang mensen in onzekerheid. Voorliggend besluit zal die onzekerheid jaren over de Zwartembergerweg langer laten duren: daar weet men pas in 2030-2031 of de gemeente ook daar moet doorpakken met windenergie. Dit is niet wenselijk. Liever gaat de gemeente haar doelen behalen door heldere besluiten te nemen in het belang van twee mooie windprojecten.

Wakker Emmen vraagt of Pure Energie onderdeel is van Raedthuys. Waarom is het sinds 2016 nog niet gelukt om een van beide locaties te ontwikkelen, terwijl dat bij de grootste locatie Pottendijk wel het geval is?

De heer Hellegers wil in deze zaal niet reflecteren op een andere ontwikkelaar in Pottendijk. De naam Raedthuys is gewijzigd in Pure Energie, verder is het bedrijf niet echt veranderd. Bij de Zwartembergerweg is lang gesproken over de belemmeringen van het netwerk. Er is een SEREH-traject opgestart voor een grensoverschrijdende energieregio, dat nergens toe leidde. Parallel is door gemeenten en provincies aan beide landsgrenzen gewerkt aan een grensvisie, die, naast Fehndorf in Duitsland, ook aan de Zwartembergerweg een ontwikkelzone voor windenergie aanwijst. Na de hoopvolle publicatie kwam de gemeente Emmen met het voornemen haar beleid bij te stellen. De planvorming bij Pure Energie is hierdoor lang vertraagd; hopelijk komt er snel duidelijkheid over dit voornemen. Het bedrijf heeft zijn plannen voor de N34 gepresenteerd. Indertijd was een windpark daar niet mogelijk (te lage molens en te korte exploitatietijd). Daarna wijzigde de energiemarkt drastisch, met forse prijsstijgingen tot gevolg. Dit gaf nieuwe hoop om binnen de voorwaarden alsnog een economisch haalbaar park te ontwikkelen aan de N34. Intussen dalen de energieprijzen verder dan verwacht, bijna tot het oude niveau. Dat zet de haalbaarheid van windparken onder druk. Pure Energie gaat zijn uiterste best doen om het windproject N34 te realiseren, maar onder de beperkingen zal dat lastig zijn.

D66 informeert naar het effect van uitstel van beide windprojecten. Wat gebeurt er dan? Veel insprekers hadden het gevoel dat de molens er niet zouden komen. Hoe is dat gevoel ontstaan?

De heer Hellegers betoogt dat de gemeente dan langer moet wachten op het realiseren van haar duurzaamheidsambities. Het is waarschijnlijk dat er ook aan de Duitse kant van de grens nieuwe windmolens komen. Dan hebben de inwoners bij de Zwartembergerweg wel de lasten, maar niet de lusten. De bron van de berichten over het niet-doorgaan van de N34-plannen kent de heer Hellegers niet. Pure Energie is altijd in gesprek geweest met het gebiedsplatform over de planvorming, conform de afspraken in het gemeentebestuur. Van daaruit kunnen inwoners hun achterban informeren over nieuwe ontwikkelingen. Pure Energie staat daarbuiten, maar stuurt wel met enige regelmaat een nieuwsbrief, na afstemming met het gebiedsplatform. Wel is voorstelbaar dat het stopzetten van het vorige plan met hogere windmolens – dat niet in de Structuurvisie paste, maar wel op instemming van het gebiedsplatform kon rekenen – tot bepaalde geruchten of misverstanden kan hebben geleid.

CDA vraagt naar het type windmolens dat Pure Energie prefereert voor beide locaties. Het maakt nogal uit hoeveel omwonenden hinder hebben van windmolens.

De heer Hellegers betoogt dat er geen directe relatie is tussen het opgestelde vermogen of de hoogte van een molen versus de overlast. Dat is ook het makke van het beleid: de RES gaat uit van de eenheid wattuur in plaats van vermogen. De effecten van elke molen (slagschaduw, geluid etc.) op de omgeving moeten grondig onderbouwd worden. Het blijkt in de praktijk dat ook een hogere of zwaardere turbine op een locatie minder overlast bezorgt dan een lagere of lichtere.

CDA wijst erop dat het volgens de Structuurvisie om minimaal 3 megawatt moet gaan. Als de opbrengst 21 megawatt moet zijn, heb je meer molens nodig dan met generatoren van 5 megawatt.

De heer Hellegers beaamt dat van kleinere turbines meer nodig zijn om het doelvermogen te halen. En hoe meer molens, hoe meer overlast.

50PLUS informeert of Pure Energie terugkijkend liever eerst de Zwartembergerweg had ontwikkeld en daarna pas de N34-locatie.

De heer Hellegers herhaalt zijn advies om beide locaties tegelijkertijd te ontwikkelen. Anders dreigen de doelen voor 2030 niet te worden gehaald c.q. wordt dat een serieus risico.

PvdA vraagt hoe de wethouder reflecteert op deze uitspraak.

Wethouder Van der Weide verwijst hiervoor naar de doelen (wind op land, zon op dak en zon op land) van de RES 1.0 waarmee de gemeenteraad heeft ingestemd. Inmiddels is de realisatie een heel eind op weg. Het grootste knelpunt was de netcongestie. In 2025 had alles qua vergunningen al rond moeten zijn, maar dit is vertraagd. De vraag is welk vertrouwen er is in de ontwikkeling van zon op dak. De afgelopen jaren is al flink wat gerealiseerd van de ambitie van 100 hectare en dat bij de netcongestie. De investeringsplannen voor sport- en onderwijsaccommodaties en de kavelverkoop op bedrijventerreinen zijn ter onderbouwing al gekwantificeerd, naast de windenergie. Het klopt dat de gekozen route in het beleid niet makkelijk is, maar dat speelt bij alle soorten duurzame energie. Het risico dat inspreker schetst, is niet het beeld van B&W bij de gevolgen van het voorliggende besluit.

D66 wil weten hoe Pure Energie het gevoel bij de omwonenden van de Zwartembergerweg ervaart: hebben/hadden zij ook het gevoel dat de windmolens daar niet gaan komen?

De heer Hellegers kan daar niet op reflecteren. Hij vindt het niet gepast om terug te koppelen uit het gebiedsplatform. Dat gebeurt via verslagen bij een eventuele vergunningaanvraag. Sinds de berichtgeving over het aangepaste gemeentebestuur is er bij de Zwartembergerweg geen bijeenkomst meer geweest. D66 kan dit dus beter zelf nader onderzoeken.

Wakker Emmen informeert of Pure Energie onder de huidige Structuurvisie, met de belemmerende tiphoogte van maximaal 149 meter, windpark N34 rendabel kan ontwikkelen.

De heer Hellegers zegt dat dat geen garantie is. De ontwikkelaar doet wel zijn uiterste best om dat te laten lukken.

3. Sluiting

Voorzitter Wittendorp kondigt de raadscommissie W&R aan van 11 april met agendapunt 7A dat over dit thema gaat. Hij dankt de sprekers voor de tijd en moeite die zij hebben genomen om in te spreken; hun inbreng wordt meegenomen naar de vergadering van 11 april. De voorzitter sluit de openbare hoorzitting om 20.58 uur onder dankzegging.